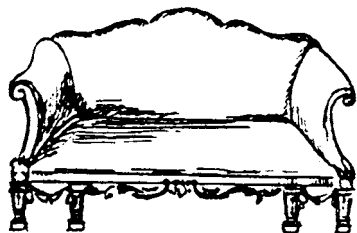

Hogyan tudhatom meg, hogy egy tárgy „műtárgy”, a „kulturális javak” körébe tartozik, vagy esetleg „védett” is?

Műtárgy, műkincs, régiség, (régészeti) leletek, muzeális tárgy, nemzeti kincsek, kulturális tárgy, kulturális javak – jelentésüket tekintve közös bennük, hogy a különböző kultúrák folyamán létrejött, megőrzött, áthagyományozott, éppen ezért kiemelkedő értékkel rendelkező úgynevezett kulturális javakat jelölik.

Ide tartoznak tehát nemcsak a régi, a modern, sőt a kortárs képző- vagy iparművészet tárgyai, hanem minden ingó, vagyis mozgatható néprajzi, régészeti, történeti jellegű vagy jelentőségű emlék, továbbá a kéziratok, könyvek és egyéb nyomtatványok, valamint a műszaki és a természettudomány körébe tartozó tárgyak is. Bizonyára nem közismert, hogy a kulturális javak körébe tartoznak bizonyos épületekhez kötődő, de onnan bármikor elmozdítható emlékek: különös történeti értékkel bíró berendezések darabjai, bútorai is. Egyszerűbben fogalmazva minden olyan tárgy a kulturális javak körébe tartozik, amivel múzeumban, könyvtárban vagy levéltárban (is) találkozh(unk).

Fontos azt is tudni, hogy a gyűjtemény és a tárgyegyüttes kifejezéseket nemcsak a köznyelv használja, hanem a jogszabályok is, hiszen egy-egy ilyen együttes – tudományos és pénzügyi – értéke is jóval meghaladhatja a különálló darabok értékét.

...és mit kell érteni a műtárgyvédelem alatt?

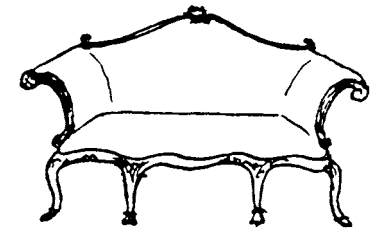
A műtárgyak, kulturális javak védelme nemcsak a fizikai állagmegóvást, megőrzést, restaurálást jelenti, hanem bele kell értenünk a műtárgyak számbavételét, tudományos meghatározását, feldolgozását és – írásban vagy kiállítás útján – a közzétételét is, és nem utolsó sorban az utókornak való megőrzését is. Sőt azt a hivatali, hatósági munkát is jelenti, amely a fentiekhez szükséges feltételeket biztosítja, akár a tulajdonos bizonyos kötelezettségein keresztül is.

A műtárgyak, a kulturális javak többféle védelem alatt is állhatnak. Védelem alatt áll például – a törvény erejénél fogva – minden a közgyűjteményekben őrzött tárgy, vagy a műemlék épület tartozékát képező tárgy, sőt a – földben lévő vagy onnan előkerülő – régészeti lelet is. Az említetteken kívül azonban jelentős mennyiségű műtárgy található magántulajdonban, szervezetek, közintézmények, egyházak által fenntartott intézményekben, gyűjteményekben. Ezek közül azokat, amelyek arra érdemesek a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (vagy elődei) külön egy-egy hivatalos irattal, határozattal védetté nyilvánított(ak). A korábbi szóhasználat ez utóbbi csoportot **„védett muzeális emlék”** vagy **„iparművészeti védelem alatt álló”** elnevezéssel illette.

...és vajon az én tárgyaim a kulturális javak körébe tartoznak, értékesek egyáltalán, netalántán védettek is?

A jogszabályok értelmében – piaci értéktől függetlenül – **minden 50 évnél régebbi** (bizonyos esetekben annál későbbi) tárgy ide sorolható. Vita esetén ezt szakértő, illetve végső soron a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (KÖH)

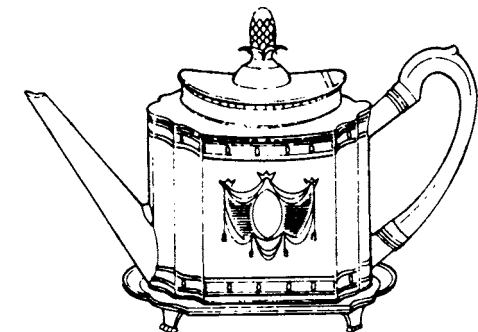
állapíthatja meg. Érdemes azonban megjegyezni, hogy a műtárgyak tudományos, eszmei értéke nem áll mindig összhangban azok forgalmi, kereskedelmi értékével. Az egyes műtárgyak korát, eredetét, eredetiségét de a piaci árát is „hitelesen” csak

(igazságügyi) szakértő állapíthatja meg. Az eredet-meghatározás, értékbecslés alapvetően nem múzeumi, közgyűjteményi feladat, ezt az arra illetékestől (igazságügyi szakértő, becsüs, műkereskedő, stb.) üzleti alapon, szolgáltatás-ként kell megvásárolni.

Más a helyzet a **védetté nyilvánított műtárgyakkal**.

Ezek eredetéről, eredetiségéről – a KÖH által a tulajdonosnak megküldött – védelmi okirat szól. Ezek adatait a KÖH nyilvántartásba is veszi, sorsukat, „életútjukat” folyamatosan figyelemmel kíséri. A KÖH nyilvántartása – az adatvédelmi szabályok betartása mellett – nyilvános, adatot bárki kérhet belőle.

Mit kell védeni, és miért? Mit jelent a védetté nyilvánítás?

Természetesnek vesszük a környezetvédelemben, a természetvédelemben, a műemlékvédelemben, hogy a megőrzés, a fenntartás érdekében különleges előírásokat kell betartani; így van ez a műtárgyak, a kulturális javak esetében is.

A műtárgyak, a kulturális javak bizonyos köre (közgyűjteményi tárgyak, műemlék épületek tartozékai, régészeti leletek, stb.) a helyzetnél fogva a törvény alapján védettséget élvez. Az ebbe a körbe nem tartozó, főleg magántulajdonú tárgyak közül azonban a „kiemelkedő jelentőségű és pótolhatatlan” darabokat a felelős állami szervek határozattal **védetté, védett gyűjteménnyé vagy tárgyegyüttessé** nyilváníthatják. Ez, mint említettük, sem a hazai, sem pedig a nemzetközi gyakorlatban nem szokatlan dolog. Hosszú története van ennek, az első ilyen jellegű hazai jogszabály – elsősorban az olaszországi szabályozást például véve – 1929-ből kelteződik. A hatályos szabályozás szerint a védettséggel kapcsolatos munkában a **KÖH** mellett – szakértői feladatokkal – a kijelölt **országos múzeumok, a nemzeti könyvtár** és az **országos levéltár** is részt vesz. Ez, a „nemzeti” közgyűjteményekben összegyűlő szakismeret és tapasztalt lehet a biztosítéka annak, hogy a védettség kérdésében nem egyetlen szakember esetleg elfogult véleménye dönt, hanem amögött egy egész nemzeti intézmény tekintélye áll. **A védettség kimondása ugyanis a tulajdonos (és az állam szá-**

mára) is kötelezettségeket jelent, így azt alaposan meg kell indokolni.

A döntéskor figyelemmel kell lenni az adott műtárgy **szakmai, tudományos értékére, fontosságára, szerepére (bele értve annak eredetét, eredetiségét,** az adott környezethez, a

nemzeti vagy egyetemes kultúrához való viszonyát is), valamint

– a hazai és nemzetközi gyűjteményeket is számitásba véve – annak **ritkaságára** is. A döntés súlya nemcsak

a szakmai megalapozottságot igényli, hanem a szabályozott kereteket, a pontos eljárási szabályokat is. Ezért

a védetté nyilvánítást a KÖH-nek az **államigazgatási eljárás szabályai szerint kell lefolytatnia, az egyes lépésekről (eljárás megindítása, védetté nyilvánítás, védési javaslat elutasítása, stb.) a tulajdonost és az érintetteket minden esetben – írásban, határozattal – értesíteni,** biztosítva a jogorvoslat, a fellebbezés lehetőségét is.

Milyen előnyöket és milyen kötelezettségeket jelent a tulajdonos számára a védettség?

Érthető, hogy egy „kiemelkedő jelentőségű és pótolhatatlan” műtárgy birtoklása a tulajdonosát büszkeséggel tölti el. A határozatban kimondott védettség ezen túl azonban előnyöket is jelent. Mindenek előtt bizonyosságot a tárgy eredetét, eredetiségét illetően is. Ennek jelentőségét, gyorsan változó világunkban, külön is ki kell emelni, hiszen **egy védett műtárgy megszerzése, birtoklása jogbiztonságot is jelent:** a tárgynak igazolhatóan jogszerű tulajdonosa lehetek, de **a védettség egyúttal az adott műtárgy eredetiségéért is szavatol:** nem hamisítvány került a birtokomba. (Ne feledjük, ezeket ma már más „hivatalos papírral” általában nem lehet alátámasztani.) Érdemes azt is megjegyezni, hogy a védett műtárgy tulajdonosa előtt bizonyos pénzügyi források is megnyílnak. A KÖH, **indokolt esetben, támogatást adhat a védett műtárgy állapotának megőrzésére, restaurálásra, vagy a biztonságának növelésére.** Sőt, sok esetben más állami és önkormányzati forrás is csak akkor vehető igénybe, ha az adott műtárgy jogi helyzete „biztosított”, vagyis a tárgy a KÖH védelme alatt áll. Ezenkívül a KÖH el kívánja érni, hogy – jogszabálmódosítás révén – a védett műtárgyak öröklése illetékmentes legyen. Az előnyök mellett azonban a tulajdonosnak számos **korlátozással is számolnia kell.** Mint tulajdonosra, fokozottan vonatkozik a **jó karbantartási kötelezettség,** a védett műtárgyait meg kell őriznie, szakszerű kezeléséről, megóvásáról gondoskodnia kell. Amennyiben a tárgy állapota olyan

mértékben romlott meg, hogy az jelentősebb beavatkozást igényel, a tulajdonosnak a **KÖH előzetes engedélyével el kell végeztetnie a restaurálást.** A beavatkozás – szükség esetén – történhet akár külföldön is, ekkor azonban (a visszahozatali kötelezettség mellett) az **ideiglenes kivitellel engedélyezést a KÖH-nél kell kérelmezni. A védett tárgy végleges kivitele az ország területéről azonban tilos!** A felsorolt kötelezettségek teljesítését a KÖH műtárgyfelügyelői a védett tárgy őrzési helyén jogosultak ellenőrizni, sőt a tulajdonost a tudományos kutatás és esetleges kiállítási kölcsönzés céljából – érdekeinek figyelembe vételével – a kijelölt közgyűjteményekkel való együttműködési kötelezettség is terheli. Annak érdekében pedig, hogy a védett tárgy sorsát nyomon lehessen kísérni, **a mindenkori tulajdonosnak személyes adatait, a tárgy őrzési helyét a KÖH-nél be kell jelentenie.** Az adatbejelentésnek különös jelentősége a tárgy tulajdonjogában beállt változás esetén van. Tudnunk kell azonban, hogy a **bejelentés kizárólag írásban történhet, az adás-vétel pedig hatályossá csak akkor válik, ha az állam (a KÖH útján) lemond elővásárlási jogáról.** (Az adatbejelentéshez használjuk a KÖH által rendszeresített bejelentőlapot!) Érdemes azt is megjegyezni, hogy **védett gyűjtemény vagy tárgye-gyűttes darabjait csak a KÖH előzetes engedélyével lehet elidegeníteni.**

A szabályokat megszegőkkel szemben a KÖH, illetve más állami szervek járhatnak el, bírság vagy más büntetés kiszabásával.

Lehet-e nekem is otthon műtárgyam? Hogyan vásárolhatok műtárgyat, hogyan gyarapíthatom gyűjteményemet?

Ma a magántulajdon szabadsága mellett **bárki-
nek lehetnek otthon a kulturális javak
körébe tartozó tárgyai, vagy akár gyűj-
teménye is.** Ma már a rossz emlékű, általános
bejelentési kötelezettség sem él, ez **csak
a védett műtárgyakra** vonatkozik.

Mit és hogyan vásároljak, vagy ne vásároljak?

Nem árt azonban tudni, hogy a műtárgyak vásárlásának,
gyűjtésének számos szabálytalan, tiltott vagy „igen kockázatos”
formája létezik, melyeket – a (későbbi) kellemetlenségek érde-
kében – el kell kerülnünk. A védett tárgyakkal kapcsolatban
tudnunk kell, hogy **megszerzésük írásbeli szerződéshez
van kötve, és a tulajdonosserét a KÖH-nek be kell
jelenteni.** (Adásvétel esetén a szerződéssel megküldött beje-
lentés egyúttal állami elővásárlási felajánlásnak is minősül.)
Számoljunk azzal is, hogy az a tulajdonos, aki elmulasztja
bejelentési kötelezettségét, és így adatai a KÖH nyilvántartásá-
ba be nem kerülnek, később esetleg tulajdonjogi vitákba
keveredhet... Vásárláskor érdemes erről is tájékozódunk
(az eladótól, vagy a KÖH-től). Lényeges tudnunk arról is, hogy
**a földből, vízből, vagy más lelőhelyről előkerülő ré-
gészeti leletek** (korai pénzek, fegyverek, ékszerek, cserép és
kerámiaedények, stb.) a hatályos jogi szabályok szerint **állami
tulajdont képeznek**, így azokkal kereskedni, azokat megvá-
sárolni tilos! Tiltott tevékenység az „amatőr régészkedés”,

fémkeresővel ne induljunk „kincset keresni”, a régészeti lelő-
helyfeltárás komoly szakismeretet igényel, különben a lelőhely-
ben helyrehozhatatlan károkat okozunk, a tudományosan
értékelhető összefüggések örökre eltűnnek!

Értékesebb műtárgy vásárlása előtt feltétlenül érdemes a tárgy
eredetéről, élettörténetéről tájékozódunk. Lopott műtárgy
vásárlása esetén – a tárgy elvesztése mellett –
hosszas, akár több éves bírósági eljárás következhet! Érdemes
a KÖH-nél, vagy adott esetben akár nemzetközi nyilvántartás-
okból is adatot kérni: nem szerepel-e valahol a megszerzeni
kívánt tárgy, mint ellopott, vagy elvesztett műtárgy. 2001-től
hazánk is részese **a lopott vagy jogellenesen külföldre
vitt kulturális javak nemzetközi visszaadásáról szóló
UNIDROIT Egyezménynek**, amely előírja a vásárló számára
a tárgy megszerzésével kapcsolatban a „kellő gondosságot”.
Jól tesszük tehát, ha gyanús, nem tisztázott eredetű műtárgyak
megszerzésébe nem vágunk bele. Aki gyűjtőként, vagy keres-
kedőként rendszeresen vásárol műtárgyakat, nem árt ismernie
az UNESCO és a múzeumi világszervezet, az ICOM műtárgy-
vásárlásra, műkereskedésre vonatkozó etikai ajánlásait sem.
Mit tehetek műtárgyaim biztonsága érdekében?
A szükséges biztonsági felszerelések beépítésén túl, akkor
tehetünk a legtöbbet műtárgyaink védelme érdekében,
ha azokról részletes (az azonosításhoz elegendő) leírást készí-
tünk (természetesen fényképpel együtt!), és ezt a „házi leltárt”
gondosan eltesszük. Ez, egy esetleges lopás esetén, (a rend-
őrségen és a KÖH-nél bejelentve) lehetővé teszi a hatékony
körüözést és a megtalálást, illetve a műtárgyak visszaszerzését.
(A részletes leltár egyébként a műtárgybiztosításnak is
alapfeltétele!)

Kinek a kezébe kerülhetnek az én adataim? Hogyan folyik a védett műtárgyak és tulajdonosaik nyilvántartása a Hivatalban?

Mit és hogyan tart nyilván a KÖH?

Milyen adatokat tartalmaz a KÖH nyilvántartása?

A KÖH jogszabály által meghatározott feladata, hogy a védetté nyilvánított műtárgyakról, kulturális javakról **hatósági, azaz közhiteles nyilvántartást vezessen.** Ennek az a célja, hogy a védett műtárgyakról teljeskörű, országos központi nyilvántartás álljon rendelkezésre az állampolgárok és az állami szervek számára. Az elektronikusan és ezzel párhuzamosan (biztonsági okokból) papíron is vezetett nyilvántartásnak tartalmaznia kell – értelemszerűen – **a védett műtárgyak részletes adatait (beleértve a fényképfelvételeket is), a műtárgy őrzési helyének és tulajdonosának személyes adatait is** (neve, címe, anyja neve, születési adatai). A tulajdonosok személyes adatainak nyilvántartása és kezelése nem csupán feladata a KÖH-nek, hanem – törvény adta – joga is. Ezért, a KÖH-nek a feladat ellátása érdekében ehhez nincs szüksége a tulajdonos külön engedélyére, hozzájárulására.

Mi a garancia arra, hogy a KÖH-nél nyilvántartott adataim nem kerülnek illetéktelenek kezébe?

A KÖH-nek – az adatvédelmi országgyűlési biztos által bejegyzett és ellenőrizhető módon – a személyes adatok védelmére vonatkozó jogszabályokat is szigorúan be kell

tartania. Így például **a KÖH által kezelt adatokat az érintett, azaz a műtárgytulajdonos hozzájárulása nélkül (a rendőrségi, bírósági, stb. megkereséseket kivéve) nem lehet senkinek a tudomására hozni.**

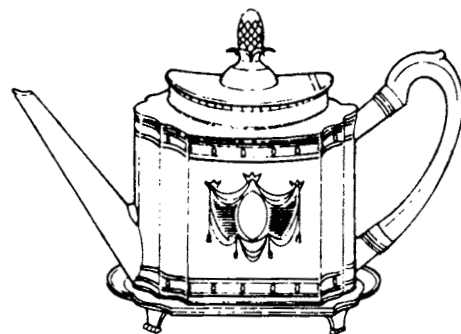
Az általános hivatali adatvédelmen túl a KÖH erre külön intézkedéseket is hozott: a legfontosabb, hogy a nyilvántartás adatait a hivatalon belül is csak a legszűkebb ügyintézői kör kezelheti. A személyes adatokat is tartalmazó elektronikus adatbázis egy zártkörű belső adatbázis, nincs közvetlenül összekötve a világhálóval, így a KÖH szerverének feltörése esetén sem lehet az adatokhoz hozzájutni. (A KÖH

internetes honlapján a védett műtárgyakról megjelenített adatok tulajdonképpen egy a központi nyilvántartásból – a személyes adatok nélkül – átmásolt és rendszeresen frissített külön adatbázisból származnak.)

Köteles vagyok-e mutogatni a védett műtárgyaimat?

Természetesen a tulajdonos saját belátásán múlik, kit enged a lakásába, és kit nem. Nem árt viszont tudni, hogy bár a védett műtárgyak ugyanúgy a tulajdonos tárgyai, mint bármelyik más vagyontárgya, mégis **a védettség miatt különleges előírások vonatkoznak rájuk**. A jogszabályban pontosan meghatározott esetekben **a tulajdonosnak együtt kell működnie a KÖH műtárgyfelügyelőivel, hogy ők a védett műtárgyakat időről-időre ellenőrizhessék, meggyőződhesse azok meglétéről, állapotáról**. Előre egyeztetett módon, a tudományos kutatás érdekében, a KÖH közvetítése nyomán **a közgyűjteményi szakemberek számára is biztosítani kell a hozzáférést, sőt adott esetben a kiállításon történő bemutatást is**. Természetesen minden esetben figyelembe véve a tulajdonos érdekeit is. (Ne feledjük egy-egy tanulmány, kiállítás, ahol a védett tárgyunk is szerepel, jelentős mértékben növeli a tárgy piaci értékét is!)

Van-e lehetőség arra, hogy a tulajdonos a védettség okozta korlátozások miatt valamilyen ellentételezésben részesüljön?

A védetté nyilvánítással, a védettséggel számos előny és korlátozás jár, amint azt már fent leírtuk. A korlátozások okozta hátrányok közvetlen ellentételezésére, ahogyan másfajta védettségek (természeti, műemléki, stb.) esetében sem, itt sincs lehetőség. Az előnyöket és korlátozásokat a tulajdonosnak mérlegelnie kell, s ennek tudatában kell a vásárlásról vagy eladásról döntenie.

A támogatásról olvashat az előnyökről és kötelezettségekről szóló 3. pontban.

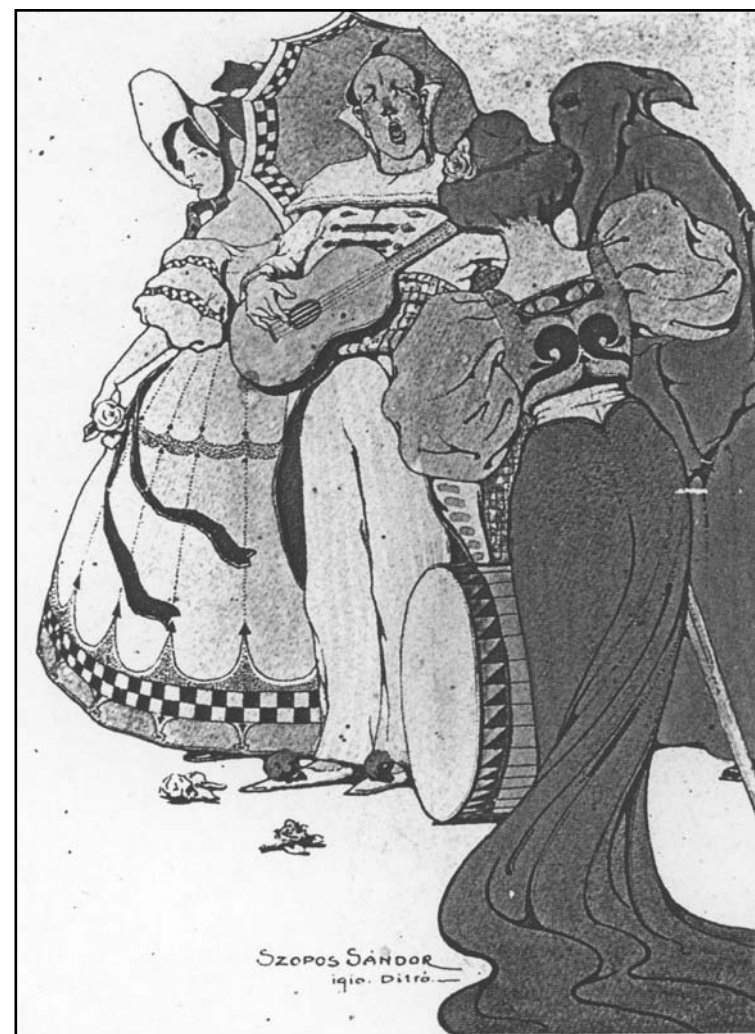

Tudom, hogy védett a műtárgyam, hogyan foghatok a restauráláshoz, hogyan tartsam karban?

A legtöbb műtárgy egy **átlagos, szélsőséges és hirtelen ingadozásoktól, változásoktól mentes lakótérben** megfelelő módon tárolható. A műtárgyak általános vagy különleges „őrzési, kezelési feltételeit” védetté nyilvánításukkal egy időben a **védelmi határozat** felsorolja. A rendszeres gondozás, „jó karbantartás” a tulajdonos feladata. Az ezt meghaladó beavatkozások **restaurálás, felújítás, helyreállítás, átalakítás**, stb., amelyek érintik, megváltoztatják a védett tárgy állapotát, különleges szakismeretet, jártasságot igényelnek, ezért a **KÖH előzetes engedélyéhez kötöttek**. Mielőtt egy ilyen munkába belevágnánk, még a tervezetés szintjén, az esetleges későbbi nehézségek elkerülése érdekében, nem árt, ha felvesszük a kapcsolatot a KÖH műtárgyfelügyelőivel. Azt sem árt tudnunk, hogy a restaurálási engedélykérelemben szerepelnie kell **a védett műtárgy, a kérelmező és a restaurátor adatainak és természetesen a védett műtárgy állapotát és a tervezett beavatkozásokat leíró részletes restaurálási tervnek is**. A jogszerűség érdekében nem feledkezhetünk meg a jogosultságok igazolásáról sem: **restaurátori jogosultság igazolása**, és ha a kérelmező nem azonos a tulajdonossal, **tulajdonosi hozzájárulás** is szükséges.

Ne feledjük, hogy az engedély kizárólag egy meghatározott beavatkozásra szól, meghatározott szereplőkkel, feltételek-

kel, ha ezeken változtatni akarunk, illetve jelentős újabb körülmény merült fel, forduljunk újra a KÖH műtárgyfelügyelőihez! Azt se feledjük, hogy **a restaurálás befejeztét a KÖH-nek a restaurátori dokumentációval együtt be kell jelentenünk**.

Műkereskedő vagyok, hogyan járjak el jogszerűen? Mit tehetek örökségünk védelme érdekében?

Mindenek előtt le kell szögezni, hogy a műkereskedelem fontos szerepet tölt be a kulturális értékek felkutatásában, ismertté tételében és közvetítésében, ezért a KÖH és a kulturális igazgatás a kulturális örökség védelmében, megóvásában fontos partnernek tekinti.

A műkereskedőknek, árverezőházaknak, galériásoknak azonban a pénzügyi, üzleti szabályok betartása mellett számos más kulturális jogszabályi előírásnak vagy elvárásnak is meg kell felelniük. Tisztában kell lenniük a kulturális örökség, a kulturális javakra vonatkozó hatályos jogi szabályozással. Ez tevékenységük során elsősorban a védett műtárgyakkal kapcsolatos előírásokon keresztül érinti őket, valamint – a külföldi ügyfelek miatt – a kiviteli engedélyezés és néhány egyéb, alább felsorolt korlátozás és tilalom révén is. Fontos, **a védett műtárgyak adás-vételét** érintő szabály, hogy az csak **írásbeli szerződéssel** történhet meg, a – KÖH által gyakorolt – **állami elővásárlási jog figyelembe vétele mellett**. Adásvétel, vagy bizományba adás esetén a szerződést – 8 napon belül – be kell küldeni a KÖH-nek, hogy az elővásárlásról nyilatkozzon. Erről a **KÖH 15 napon belül** (de általában rövidebb időn belül) nyilatkozik, illetve **árverésen ezt, a tétel leütése után azonnal** meg kell tennie. (Ne feledkezzünk meg az árverés előtt legkésőbb 15 nappal – **az árverési kata-**

lógus megküldésével – erről a KÖH-öt értesíteni!) Ne mulasszuk el az **adatváltozás bejelentését** sem, az új tulajdonos adatait a KÖH-nek nyilvántartásba kell vennie. (Erre a célra használjuk a KÖH által rendszeresített bejelentőlapot.) Érdemes tudnunk, már csak azért is,

nehogy akaratlanul is bűnügyekbe keveredjünk, hogy léteznek bizonyos **„tiltott műtárgycsoportok”**. A földből, víz alól vagy máshonnan előkerülő régészeti leletek ugyanis állami tulajdont képeznek, ezeket eladni, ezekkel kereskedni tilos.

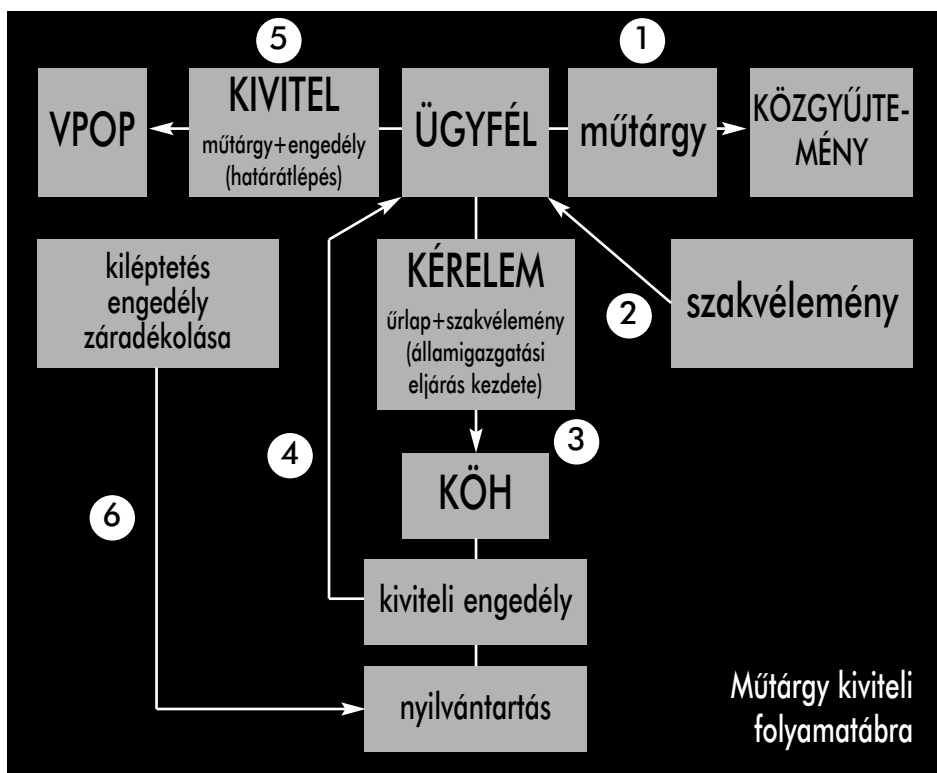
Azt sem árt tudni, hogy **vásárokon, piacokon tilos kulturális javakat árulni**, válasszuk ennek a szabályozott bolti formáit!

A tárgy származásáról, életútjáról vásárlás előtt érdemes tájékozódni. (Lásd a műtárgyvásárlásról szóló 4. pontot).

Hogyan vihetek ki műtárgyat Magyarországról? És hogyan hozhatok be?

Fontos tudnunk, hogy Magyarország területéről, akár más EU tagállamba, akár EU-n kívülre irányul a forgalom, – a tárgy pénzbeli értékétől függetlenül – minden 50 évnél régebbi műtárgy, azaz a kulturális javakak körébe tartozó tárgy kivitele a KÖH engedélyéhez kötött.

Érdeemes tudni, hogy a közgyűteményi tárgyak mellett a védetté nyilvánított műtárgyak, a Magyarország területéről származó régészeti leletek, műemléképületek tartozékai,

alkotórészei és a kiemelkedő kulturális értéket képviselő ásványtani és őslénytani leletek sem kaphatnak végleges kiviteli engedélyt, ezek ideiglenes kivitelét – indokolt esetben (kiállítás, kutatás, restaurálás, stb.) – szintén a KÖH engedélyezheti.

A kiviteli engedélyezés menetét, részleteit szintén jogszabályok szabják meg. Az ügyfélnek először a **gyűjtőkör szerint illetékes, kijelölt közgyűteménnyel** (Ld. hasznos információk) kell felvennie a kapcsolatot, itt kapja meg a kiviteli engedélyhez szükséges szakvéleményt. A szakvélemény birtokában a **kiviteli engedélykérelem**

meghatározott űrlapját kell kitölteni, és a közgyűteményi szakvéleménnyel, valamint **tárgyanként öt (ideiglenes kivitel esetén hat) darab fényképpel együtt a KÖH-nek benyújtani.** (A formanyomtatványokat a KÖH ügyfélszolgálatán, vagy a KÖH internetes honlapjáról szerezheti be. A kérelmet postán is, de személyesen is benyújthatja a KÖH központi ügyfélszolgálatára.) Az elkészült engedélyt a KÖH központi Ügyfélszolgálati Irodáján veheti át. **A kiviteli engedély elkészítése illeték- és díjmentes, de a közgyűteményi szakvéleményért, a szerződésükben megállapított szakértői díjat kell fizetni.**

Érdemes azt is számításba venni, hogy az engedély elkészítése (a közgyűteményi szakértést is beleszámítva) általában legalább **két hetet** vesz igénybe.

A végleges kiviteli engedély a kiállításától számított **egy éven belül** használható fel. Az **ideiglenes kiviteli engedély** viszont kizárólag a **benne meghatározott időtartamra érvényes.**

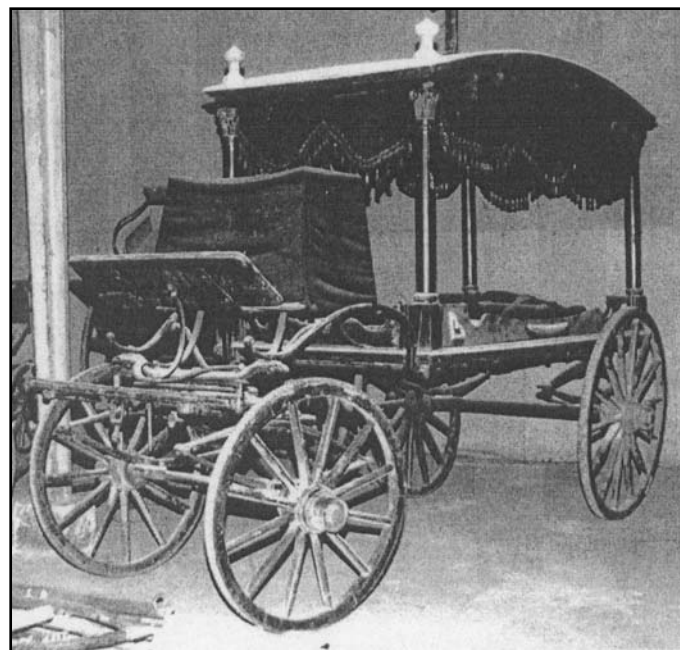
A nem engedélyköteles tárgyak kiviteléről a KÖH kérelemre igazolást adhat ki. Ezt különösen kortárs művészeti alkotások esetében ajánlatos megkérni, hogy a határon elkerülhessük az esetleges bonyodalmakat.

Behozatal esetén jó tudnunk, hogy csak olyan műtárgyat hozunk be az országba, aminek a kiszállítását az illető ország engedélyezi. **Külföldi műtárgyvásárláskor legyünk óvatosak, hiszen az adott állam jogrendje akár lényegesen is eltérhet a miénktől,** így esetleg – tudtukon kívül – egy lopott vagy tisztázatlan helyzetű műtárgy vásárlása még nagyobb kockázatot rejthet magában.

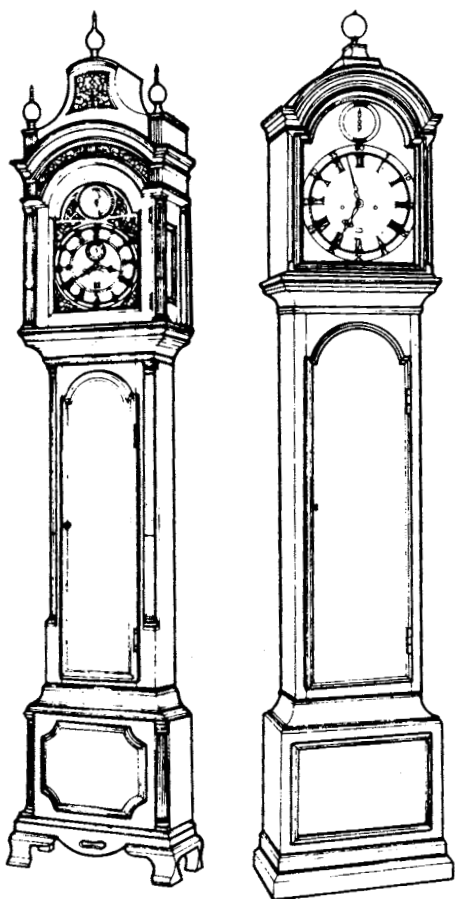
A belépéskor ne feledkezzünk el a műtárgy vámkezeléséről sem, ha az EU-n kívülről hozzuk.

Fontos tudnunk, hogy a kiviteli engedély birtokában jogszerűen mind az EU másik tagállamába, mind az EU-n kívülre, **csak a kijelölt határátkelőhelyeken vihetünk ki műtárgyat az országból vagy hozhatunk be.** **(Ausztria felé: Hegyeshalom, Rábafüzes, Szlovénia felé: Rédics, Horvátország felé: Letenye, Murakeresztúr, Szerbia felé: Röszke, Kelebia, Románia felé: Nagylak, Ártánd, Gyula, Ukrajna felé: Záhony, Szlovákia felé: Rajka, Vámoszabadi*, Balassagyarmat*, Sátoraljaújhely*, légiforgalomban a Ferihegyi repülőtér.**

(*A csillaggal jelölt átkelőhelyekről érdemes telefonon érdeklődni.)

Szeretném, ha védett lenne (nem lenne védett)..., hova forduljak?

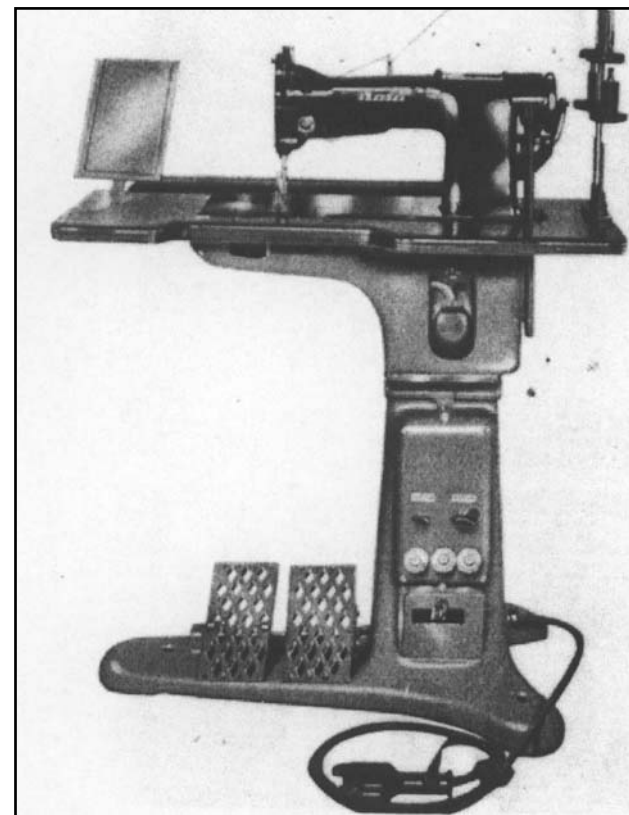

A hatályos jogszabályok szerint ma **bárki**, (szakember és nem szakember egyaránt) **tehet védési javaslatot**. Ennek egyetlen feltétele, hogy az írásban a KÖH-nek benyújtott javaslat tartalmazza **a tárgy azonosításához szükséges adatait (leírása, őrzési helye, tulajdonosa)**. Védésre lehet javasolni bármilyen jellegű, műfajú tárgyat, amelyikről azt feltételezzük, hogy megőrzése kulturális szempontból fontos. (A védettség kimondásának nem feltétele a veszélyeztetettség, ezért a védési javaslat-

tal ne várjunk az utolsó pillanatig!) Amennyiben a védettség kimondására más eljárás miatt van szükségünk (pl. pályázati feltétel), számoljunk azzal, hogy a **védési eljárásnak**

a jogszabályban meghatározott leghosszabb időtartama 90 nap.

A védési javaslat elbírálása és a döntés – szakértők bevonásával – a KÖH feladata. Ugyanígy kell eljárni a védettség megszüntetése esetén is. Nem árt, ha azt is tudjuk, hogy a védettség kérdésében a hatályos jogszabályok a méltányosság figyelembe vételére nem adnak lehetőséget, **a döntésnél csak a szakmai szempontok jöhetnek számításba!**

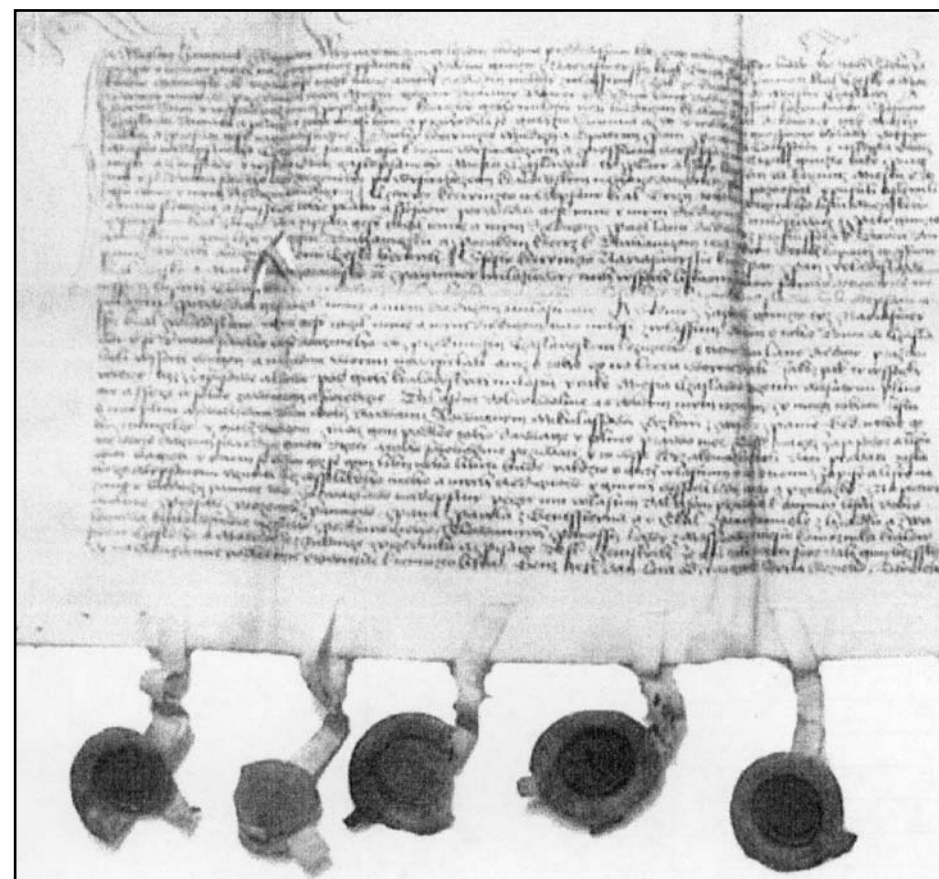
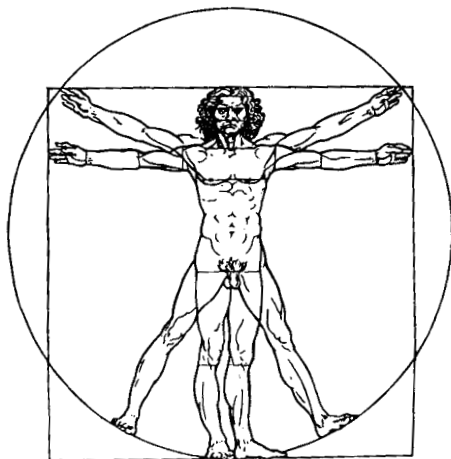
Mit tegyek, ha nem értek egyet a Hivatal döntésével?

Mint minden esetben, amikor az állampolgár szabad rendelkezését korlátozza egy hivatali intézkedés, a jogszabályok rendelkeznek a **jogorvoslat** lehetőségeiről. Mivel a KÖH-nek az eljárásait az államigazgatási eljárás általános szabályai szerint kell lefolytatnia, **döntései, határozatai ellen fellebbezni lehet.** Legyünk azonban figyelemmel a határozatban leírt jogorvoslati feltételekre (határidő, illeték, címzés), ezek figyelmen kívül hagyása jogvesztő is lehet! A szabályosan benyújtott fellebbezést követően az ügy, újbóli megvizsgálásra, **másodfokra a KÖH Hatósági Főfelügyeletére** kerül, ahol szakmai és jogi szempontból újrazvizsgálják és döntenek. Amennyiben az ügyfél a másodfokú döntéssel sem ért egyet, **a bírósághoz fordulhat**, de már csak jogszabálysértésre hivatkozva. (Szakmai ellenvetéssel ekkor már nem lehet érvelni!)

Azt sem árt azonban tudnunk, hogy a fellebbezésnek vannak további szabályai. Fel-

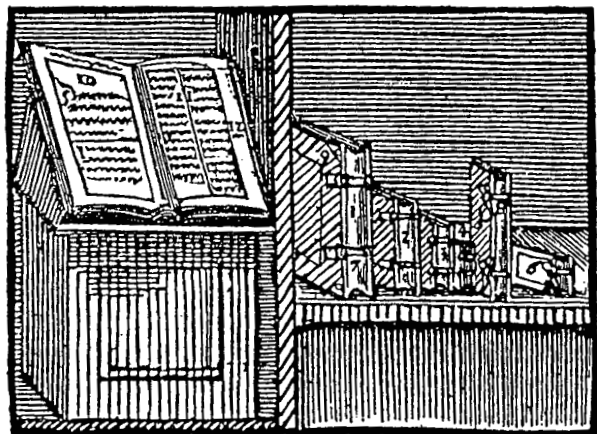
lebbezni ugyanis **csak a határozatok ellen** lehet!

Nem fellebbezhetünk például egy szemleértésítés, vagy egy hiánypótlási felhívás ellen. Sőt a jogszabály azt is megszabja, hogy ki jogosult fellebbezni: az, akinek a jogát vagy kötelezettségét érinti a határozat.

(Kivülálló javaslattevő, szakértő ezt nem teheti meg!) Jó ha tudjuk, hogy **a megfellebbezett határozat általában nem hatályos mindaddig, amíg arról másodfokú döntés nem születik.** Ugyanakkor viszont a fellebbezési jogunkról akár le is mondhatunk, ezzel a határozat azonnal jogerőre emelkedik, végrehajtható. (Ennek az engedélyek esetében van különös jelentősége: a kiviteli vagy restaurálási engedély így azonnal felhasználható.)

Van-e jövője műtárgyaink sajátos magyar védelmének az Európai Unióban is?

Magyarország Európai Uniói tagságával, az európai integrációs folyamat állandó alakulásával, bővülésével felvetődik a kérdés, hogy van-e helyük, maradásuk a nemzeti korlátozásoknak. Lehet-e egyáltalán egy tagállamnak saját, nemzeti érdekeire hivatkozva, a műtárgyak szabad mozgását korlátozni, akadályozni, vagy akár egészen meg is tiltani?

Az EU egyik alapító szerződése, a 1957-es Római szerződés ki- mondja, hogy az egyes tagállamok- nak jogában áll bevezetni „a beho- zatalra, a kivitelre vagy a tranzit-

árakra vonatkozó olyan tilalmakat vagy korlátozásokat, amelyeket ... a művészi, történelmi vagy régészeti értéket képviselő nemzeti kincsek védelmé” indokol. Jogi értelemben Magyarországnak is – a többi régi és új tagállamhoz hasonlóan – lehetősége van **saját műtárgyvédelmi jog- és intézményrendszerét megtartani, de ennek összhangban kell lennie az Európai Unió jogszabályokkal.** Ezek szerint minden tagállam köteles kijelölni a kiviteli engedélyezésért és az egyik tagállamból a másikba jogellenesen átszállított műtárgyak visszaszolgáltatásért felelős központi szerveit, amelyekhez az ügyfelek és a többi tagállam társhatóságai is fordulhatnak. (Hazánkban ezek a feladatok a KÖH hatáskörébe tartoznak.) **Tehát a magyar kulturális örökség megóvása, fenntartása az utókorra való átörökítése továbbra is a saját feladatunk.**

Jó, ha tudjuk: a műtárgyakra vonatkozó főbb hatályos jogszabályok

„1954. évi Hágai Egyezmény” [1957. évi 14. törvényerejű rendelet a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelme tárgyában Hágában, 1954. évi május hó 14. napján kelt nemzetközi egyezmény, valamint az ahhoz csatolt jegyzőkönyv (a kulturális javak háború idején megszállott területről való kivitelének tilalma tárgyában) kihirdetéséről]

„1970. évi UNESCO Egyezmény” [1979. évi 2. törvényerejű rendelet a kulturális javak jogtalan behozatalának, kivitelének és tulajdona jogtalan átruházásának megakadályozását és megelőzését szolgáló eszközökről szóló, az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Közgyűlése által Párizsban az 1970. évi november hó 14. napján elfogadott Egyezmény kihirdetéséről]

„UNIDROIT Egyezmény” [2001. évi XXVIII. törvény a lopott vagy jogellenesen külföldre vitt kulturális javak nemzetközi visszaadásáról szóló, Rómában, 1995. év június hó 24. napján aláírt UNIDROIT Egyezmény kihirdetéséről]

„A kulturális örökség védelméről” szóló 2001. évi LXIV. törvény [KöTv.]

„A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal létrehozásáról” szóló 190/2001. (X.18.) Korm. rendelet

„Az örökségvédelmi bírságról” szóló 191/2001. (X.18.) Korm. rendelet

„A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal eljárására vonatkozó szabályokról” szóló 16/2001. (X.18.) NKÖM rendelet

„A kulturális javak kiviteli engedélyezésének részletes szabályairól” szóló 17/2001. (X.18.) NKÖM rendelet

„A kulturális örökség védetté nyilvánításának részletes szabályairól” szóló 3/2002. (II.15.) NKÖM rendelet

„A kulturális örökség hatósági nyilvántartására vonatkozó szabályokról” szóló 17/2002. (VI.21.) NKÖM rendelet

Az Európai Unió csatlakozás időpontjától (2004. május 1.) hatályos jogszabályok:

Az Európai Közösséget létrehozó szerződés (1957. évi Római szerződés) 30. cikke (korábban 36. cikk)

A TANÁCS 1992. december 9-i 3911/92/EGK RENDELETE a kulturális javak kiviteléről

A TANÁCS 93/7/EGK IRÁNYELVE (1993. március 15.) a tagállam területéről jogellenesen kiszállított kulturális tárgyak visszaszolgáltatásáról

A BIZOTTSÁG 1993. március 30-i 752/93/EGK RENDELETE a kulturális javak kiviteléről szóló, 3911/92/EGK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról

A TANÁCS 2469/96/EK RENDELETE (1996. december 16.) a kulturális javak kiviteléről szóló 3911/92/EGK rendelet mellékletének módosításáról

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 96/100/EGK IRÁNY-
ELVE (1997. február 17.) a tagállam területéről jogellenes-
en kiszállított kulturális tárgyak visszaszolgáltatásáról
szóló 93/7/EGK irányelv mellékletének módosításáról

A BIZOTTSÁG 1526/98/EK RENDELETE (1998. július 16.)
a kulturális javak kiviteléről szóló 3911/92/EGK tanácsi
rendelet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megál-
lapításáról szóló 752/93/EGK bizottsági rendelet módosí-
tásáról

A TANÁCS 974/2001/EK RENDELETE (2001. május 14.)
a kulturális javak kiviteléről szóló 3911/92/EGK rendelet
módosításáról

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2001/38/EK IRÁNY-
ELVE (2001. június 5.) a tagállam területéről jogellenesen
kiszállított kulturális tárgyak visszaszolgáltatásáról szóló
93/7/EGK tanácsi irányelv módosításáról (EGT vonatko-
zású szöveg)

A TANÁCS ÁLLÁSFOGLALÁSA (2002. január 21.) a kulturális
javak kiviteléről szóló 3911/92/EGK rendelet és a tagál-
lam területéről jogellenesen kiszállított kulturális tárgyak
visszaszolgáltatásáról szóló 93/7/EGK irányelv végrehaj-
tásáról szóló bizottsági jelentésről.

A Bizottság 2004. április 7-i 656/2004/EK rendelete a kul-
turális javak kiviteléről szóló 3911/92/EGK tanácsi ren-
delet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapí-
tásáról szóló 752/93/EGK rendelet módosításáról

„A jogellenesen kivitt kulturális javak visszaszolgáltatásáról”
szóló 2001. évi LXXX. törvény

Hasznos információk

Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Műtárgyfelügyeleti Iroda

1014 Budapest, Szentháromság tér 6. II. emelet
országos illetékességgel
Postacím: 1535 Budapest, Pf. 721
Tel.: 224-5515, fax: 225-4985

Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Ügyfélszolgálati Iroda

1014 Budapest, Táncsics M. u. 1. földszint,
Tel.: 225-4878, 225-4881,
Ügyfélfogadás rendje: hétfőtől csütörtökig: 8.00–16.30
pénteken: 8.00-14.00

Kiviteli engedélyt szakvéleményező közgyűjtemények

- Magyarországi eredetű képzőművészeti alkotás
(festmény, szobor, grafika, plakett, dombormű stb.)
Magyar Nemzeti Galéria
1014 Budapest, Budavári Palota B-C-D épület
- Külföldi eredetű képzőművészeti alkotás,**
kivéve a 3. és 5. pontnál lévők
Szépművészeti Múzeum
1146 Budapest, Dózsa György út 41.

3. **Iparművészeti alkotás, kelet-ázsiai eredetű műtárgy**

Iparművészeti Múzeum
1091 Budapest, Üllői út 33-37.

4. **Népművészeti és néprajzi alkotás, tárgy**

Néprajzi Múzeum
1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 12.

5. **A magyar nemzet és Magyarország népei történelmének emlékei, régészeti leletei, régészeti emlékek nem minősülő pénzérme és egyéb numizmatikai tárgy**

Magyar Nemzeti Múzeum
1088 Budapest, Múzeum krt. 14-16.

6. **Könyvek, antikváriák, zeneművek, térképek és egyéb nyomtatványok, kéziratok, hangfelvételek**

Országos Széchényi Könyvtár
1014 Budapest, Budavári Palota F épület

7. **Ásványtani, őslénytani és természettudományi leletek**

Magyar Természettudományi Múzeum
1088 Budapest, Baross u. 13.

8. **Irodalmi emlékek**

Petőfi Irodalmi Múzeum
1053 Budapest, Károlyi Mihály u. 16.

9. **Színháztörténeti emlékek**

Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet
1013 Budapest, Krisztina krt. 57.

10. **Műszaki és technikatörténeti emlékek**

Országos Műszaki Múzeum
1117 Budapest, Kaposvár u. 13-14.

11. **Zenetörténeti emlékek**

MTA Zenetörténeti Múzeuma
1014 Budapest, Táncsics M. u. 7.

12. **Hadtörténeti emlékek**

Hadtörténeti Múzeum
1014 Budapest, Tóth Árpád sétány 40.

13. **Sporttörténeti emlékek**

Testnevelési és Sportmúzeum
1143 Budapest, Dózsa György út 3.

14. **Mezőgazdaság-történeti emlékek**

Magyar Mezőgazdasági Múzeum
1146 Budapest Városliget, Széchenyi sziget

15. **Közlekedéstörténeti emlékek**

Közlekedési Múzeum
1146 Budapest, Városligeti krt. 11.

16. **Budapest várostörténetére vonatkozó emlékek és leletek**

Budapesti Történeti Múzeum
1014 Budapest, Budavári Palota E épület

17. **Kereskedelmi és vendéglátó-ipari emlékek**

Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum
1014 Budapest, Fortuna utca 4.

18. **Orvos- és gyógyszerészettörténeti emlékek**

Semmelweis Orvostörténeti Múzeum,
Könyvtár és Levéltár
1013 Budapest, Apród u. 1-3.

19. **Rendőrség- és bűnözéstörténeti tárgyi emlékek**

Bűnügyi és Rendőrség-történeti Múzeum
1087 Budapest, Mosonyi u. 7.

20. **Neveléstudományi (pedagógiai) emlékek**

Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum
1089 Budapest, Györffy I. u. 22-24.

21. **A tűzkárok elleni küzdelem, a tűzvédelem tárgyi emlékei**

Tűzoltó Múzeum
1155 Budapest, Martinovics tér 12.

22. **Bélyegek, filatélia**

Bélyegmúzeum
1074 Budapest, Hársfa u. 47.

23. **Iratok, irategyüttesek**

Magyar Országos Levéltár (vagy bármely közlevéltár)
1014 Budapest, Bécsi kapu tér 2-4.

24. **Építészettörténeti emlékek**

Magyar Építészeti Múzeum
1036 Budapest, Mókus u. 20.

25. **Vízügytörténeti és környezetvédelmi emlékek**

Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum
2500 Esztergom, Kölcsey u. 2.

26. **Mozgófilmek**

Magyar Nemzeti Filmarchívum
1021 Budapest, Budakeszi út 51/B

27. **Elektronikus információ hordozók**

Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia
Központ
1014 Budapest, Színház u. 1-3.

28. **Egyház- és vallástörténeti emlékek, kegytárgyak, műalkotások**

A tárgy jellegének megfelelő fenti közgyűjtemények,
az alábbi illetékes felekezeti intézmények
bevonásával:

Országos Katolikus Gyűjteményi Központ
1071 Budapest, Városligeti fasor 45.

Evangélikus Országos Múzeum
1052 Budapest, Deák tér 4.

Országos Református Gyűjteményi Központ
1146 Budapest, Abonyi u. 21.

Országos Zsidó Vallási és Történeti Gyűjtemény 1075
Budapest, Dohány u. 2.

Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága,
információs szolgálat
(06-1-) 470-4121, 470-4122, www.vam.hu

Magyar Restaurátorok Országos Egyesülete
1054 Budapest, Báthory u. 10.,
telefon: 331-6117, 331-6259,
www.restauratorokamara.hu

